

Pandemia COVID-19 spowodowała nasilenie debaty na temat wykorzystania kategorii rasy w medycynie. Porusza ona kilka problemów, takich jak np. trudny dostęp przedstawicieli mniejszości do opieki zdrowotnej czy utrwalanie stereotypów społecznych poprzez odwoływanie się do tzw. „ludowych” (potocznych) kategorii rasowych w badaniach biomedycznych i diagnostyce. W tle tej debaty pojawia się również bardziej kompleksowa dyskusja na temat wykluczenia społecznego i ucisku wobec mniejszości.

Wykorzystywanie kategorii rasowych w badaniach biomedycznych i ochronie zdrowia od dawna rodzi wiele kontrowersji. Z jednej strony wzmacnia ono dominujące stereotypy rasowe i nie ma wiarygodnego biologicznego uzasadnienia. Z drugiej strony, odniesienie do kategorii rasy wydaje się być konieczne do analizy efektów rasizmu lub w celu zwalczania nierówności powstałych w jego wyniku. Co więcej, wielu badaczy zgadza się, że doświadczenie przynależności do określonej rasy rozumianej jako konstrukcja kulturowa ma wpływ na zdrowie ludzi i ich reakcje na proces leczenia. Wreszcie, w środowisku naukowym nie ma jednoznacznej zgody co do ontologicznego statusu ras ludzkich oraz tego, czy i jak te kategorie powinny być wykorzystywane w nauce.

W tym projekcie zamierzam zbadać, w jaki sposób kategoria rasy jest konceptualizowana i wykorzystywana w badaniach biomedycznych i opiece zdrowotnej. Spojrzę na tę kwestię nie tylko z perspektywy etycznej, ale także ontologicznej i metodologicznej.

Zadaję następujące pytania:

- 1) Jakie stanowiska ontologiczne i normatywne dotyczące rasy są najbardziej uzasadnione w świetle najnowszych badań empirycznych i teoretycznych na ten temat?
- 2) Jak różne poglądy na temat istnienia ludzkich ras wpływają na badania biomedyczne i opiekę zdrowotną?
- 3) Jakie są podstawowe problemy metodologiczne wynikające z zastosowania kategorii rasy w medycynie?
- 4) Czy możliwe jest stworzenie ram teoretycznych dla mówienia o skutkach urasowania bez wzmacniania stereotypowych przekonań na temat rasy?
- 5) Jak wyglądałyby takie ramy teoretyczne, biorąc pod uwagę potrzebę zastosowania przekrojowego (intersekcjonalnego) podejścia do problemów bioetycznych i medycznych?

Odpowiedzi na te pytania mogą mieć realny wpływ na medycynę, zarówno w zakresie metodologii badań, jak i opieki zdrowotnej, np. algorytmów diagnostycznych czy relacji między lekarzem a pacjentem. Powszechne stosowanie kategorii rasy w medycynie (nawet jeśli jest ona rozumiana jako pojęcie społeczno-polityczne) może prowadzić do „unaukawiania” istniejących potocznych przekonań oraz stereotypów na temat ras ludzkich, a tym samym pośrednio przyczyniać się do podtrzymania praktyk dyskryminacyjnych. Jednocześnie jednak musimy wziąć pod uwagę wpływ urasowania i rasizmu na ludzkie zdrowie. Mój projekt ma przyczynić się do opracowania wiarygodnej i możliwie precyzyjnej ramy teoretycznej oraz słowniki do badania tych kwestii. Dzięki temu będziemy mogli mówić o procesie urasawiania i jego efektach, takich jak dyskryminacja rasowa, bez utrwalania przekonania, że ludzkie rasy (rozumiane jako pewne obiektywne biologiczne kategorie) istnieją.